

SÁMÁNTESZTÉR

Aczél Ferenc közel harmincöt év zenei pályafutásának anyagát reprezentálja a *Sámántesztér* című megzenésített versek albumában. A világ- és magyar irodalom műveire írt zenék életének egy-egy korszakát jelzik. Egy saját útját járó zenész pályafutásával ismerkedhetünk meg, aki autodidakta úton valósította meg zenei életútját.

A hetvenes években milyen technikai és zenei háttér volt elérhető egy könnyűzenét kedvelő fiatal számára?

■ 1973 és 1977 között a Kossuth Zsuzsanna Gépipari Szakközépiskolában tanultam. A Rolling Stones és Beatles együttes örülete már lecsengett. A Luxembourg és egyéb rádiók adásaiból tudtuk levenni a dalokat, bár már nyitottabb volt a helyzet e téren, mint a hatvanas években. Ekkor szereztünk Deep Purple, Pink Floyd lemezeket vagy a rádió Komjáthy műsorából tölthettünk le jobb zenéket, már ami abban az időben az ifjúságot érdekelte. Nem volt könnyű ezekhez a zenékhez hozzájutni. Nálunk ekkor volt nagy az Illés és Omega együttes, a gitárzenék fénykora.

A szórakozás számítógép nélkül zajlott. A moziban egy szelektált filmréteget láthattunk, amely a szórakozás alapját képezte, amihez természetesen a zene is hozzá tartozott. A fiatalok; lányok, fiúk összejöttek, és tizből majdnem tíznek megfordult a fejében, hogy gitározzon. Mindezt zenei előképzettség nélkül. Én is ezt tettem. Akkoriban a hangszeres zene jobban hozzá tartozott az élethez, mint napjainkban. Technika nem volt, s ha játszani akartunk, meg kellett teremteni a föltételét. Ma már nagyon jó technikai háttér van, viszont sok esetben az előadók játéktechnikája felületes.

Melyik hangszeren lehet leghamarabb megtanulni játszani?

■ A dob; mondják sokan. Ez nem igaz. Nagyon nehéz dobon játszani. Sokfelé kell koncentrálni. Szerintem a gitáron lehet leghamarabb és legjobban elsajátítani a zenei játékot, mely élvezhető magunk és mások számára, noha mégsem olyan könnyen, mint sokan gondolnák. A hangszer mindig drága volt, még a szocialista relációból érkezők is. Nekünk nem volt rá pénzünk. Akkor még hangszórót sem lehetett kapni. Így a rádióét hasznosítottuk. Ma már bárhol lehet elérhető áron hangszórót vásárolni. Azóta rengeteget fejlődött a technika. Akkor az elektronika sem tartott ott, ahol most. Ezért én is magam készítettem a gitárt: egy deszka, rá egy

elektromos hangszedő, felhúroztam, majd egy rádió hangszórójához csatlakoztattam és szólt a hangszer. Ezt az olyan kamaszok, mint én, meg is próbálták. Magunk hoztuk létre a hangszer, megszólaltattuk, és a dallamot is el tudtuk játszani rajta. Ezután dőlt el, hogy zenei előképzettség nélkül meg tudunk-e maradni a gitározásnál, vagy sem. Jöttek a bajok; befájdult az ujjunk, nem úgy szólalt meg a hangszer, ahogy gondoltuk. Volt, aki korábban abahagyta, volt, aki kitaróbban próbálkozott. Ez egyéni adottságtól függött. Születni kell erre is...

„Szállnék fel, fel, látva mindent,
mit érezni nem akarok...”

(Kollár Zsuzsa)

A képzéshez honnan szerezte be a módszertani segédletet?

■ Jó esetben lehetett venni egy akkordfüzetet. Egy 1972-es *Füles évkönyv*-ben találtam leírást a gitáriskoláról, mely a zenei alapokhoz – pengetés, akkordozás - adott segítséget. Volt benne egy egyszerű akkordtáblázat és úgy kezdődött a tananyag: aki otthon baráti körben vagy nyári táború mellett akar játszani, akkor ez arra alkalmas. Benne volt Dylantól az *Elfújta a szél*, Animalstól *A felkelő nap háza*. Innen indultam el. Először D-dúrban a *Zöldre van a rácsos kapu festve* című dalt tanultam meg. Nagyon sok gyakorlással alakult ki az, amit tudok. A családban volt egy akusztikus gitár, s azon autodidakta módon tanultam meg játszani. Később ehhez a gitárhoz hangoztuk a többit. Az alapokat a *Gitáriskola* című kiadványból és az akkori *Ifjúsági Magazin*-ból sajtóztam el. A kottákat a *Könnyűzenei koktél*-ből vettem le. A slágereket a rádió zenei műsoraiból másoltuk, majd vittük a barátainkhoz és házilag

adtuk tovább. A felvétel minősége néha igen gyenge volt, de nekünk így is nagy élményt jelentett, ha sikerült egy-egy jó számot megszerezni.

Zenei kibontakozását mely együttesek határozták meg?

■ Az első zenekarunk (1976) az Abbázia trió volt. Varga Zoltán, Gózon Zoltán és én. Mindhárom akusztikus gitárral játszottunk. A Ságvári Andre Általános Iskola udvarán, majd 1976-ban, a HÓDIKÓT klubjában léptünk föl. Nagyon nagy sikerünk volt. Itt Soma (Sebesi Zoltán) készített velünk egy demo fölvételt, ami egész jól sikerült. Ez egy egyedi hangzású zene volt, melyet szétküldtünk a testvérkluboknak. Rengeteg meghívást kaptunk. Egyre jobb és közismertebb lett a zenekar. Az idő gyorsan telt s behívtak bennünket katonának. A seregben (1980-81) is foglalkoztam zenéléssel, ahol két területi *Ki mit tud?*-on is nyertem.

Közvetlenül a leszerelésem után a Strand Étteremben beugró gitárosként játszottam. Fölkértek, hogy a Tisza Étteremben a Tref együttes-be („Rigó” Nagy Ernő, Égető Sándor, Laskai Ferenc, Böde Lajos) menjek gitározni Laskai Ferenc helyére. Ezt követte az Exit együttes 1981-82-ben.

1983-ban házasságot kötöttem, majd 1985-ben megszületett a fiam. Ez egy visszafogottabb időszak volt, a családi élet került előtérbe.

Később Horváth Attila, aki basszusgitárossá nőtte ki magát, javasolta, hogy hozzunk létre egy új zenekart Horváth Attila basszusgitáros, Sebesi Zoltán dob, Farkas Zsolt gitár, Zimán Gábor ének Aczél Ferenc gitár közreműködésével. 1987-ben ez lett a Faktor zenekar öse. Ekkor még nem a saját dalainkat adtuk elő, a rádióból szedtük le, de ezek zeneileg már igényes számok voltak. A Rizikó együttes előzenekaraként léptünk föl. A zenekari fellépéseken én „előzenekarként” akusztikus gitárral is játszottam. A Faktor együttes 1988-tól: Sebesi Zoltán, Horváth Attila, Aczél Ferenc, melynek mozgatórugója Béni István. Ez egy komolyabb zenei korszak. Rendszeresen felléptünk a Petőfi

Művelődési Központban, az Ifjúsági Házban; itthon és vidéken, ahol saját és külföldi számokat adtunk elő. 1989-ben az *Országos Rock Napok* megyei versenyén, Szegeden mi nyertünk, ahol Dinnyés József volt a zsűri elnöke. Az akkori szöveg- és dallamvilágunk már egyedi. Volt aki a Hobo Blues Band stílusához hasonlított. Két év elteltével kiváltam a zenekarból. Ez mindenkinek lehetőséget adott a megújulásra. Időnként szükség van ilyen lépésre. Kapcsolatunk most is jó, alkalmanként zenélünk még együtt. A Faktor együttes jövőre lesz 25 éves, s tervezzük a jubileumi koncertet.

Sebesi Zoltánnal és Nagy Ferencsel 1990-ben létrehoztuk a Steel Band zenekart, mely alkalmanként rockos hangvételű zenét játszott.

Egyéni előadónak vagy zenekari tagnak tartja magát?

■ Mindig kötődtem egy zenekarhoz. Valamiként minden zenekar segített a pályámon. Ezzel együtt a magam útját jártam, egy szál gitárral és szájharmonikával a nyakamban. Ez a mai napig így van. Változás csupán annyi, hogy ma már profi technikai háttérrel tudok biztosítani; elektroakusztikus gitárral játszom, sokat építve az erősítésre, mely által - véleményem szerint - „dögösen” szólal meg a zene.

Előadói stílusára kik voltak legnagyobb hatással?

■ Hosszú éveken át, főként fokról fokra alakult ki a saját zenei stílusom. A szólók közül nagy hatással volt rám Szörényi Levente gitárjátéka, később Dinnyés József. A külföldiek közül megérintett a *Hangverseny Bangladesért* koncert, ahol George Harrison mellett többen fölléptek, mint Eric Clapton, Bob Dylan, akiket ekkor ismertem meg, vagy Dean Reed s a máig meghatározó, kedvenc együttesem, a progresszív zenéjéről, művészi kidolgozású albumaikról, gondolatgazdag szövegeikről híres Pink Floyd. A hazaiak közül a P. Mobil zenekar, mely a magyar hard rock, a rhythm and blues kiemelkedő képviselői voltak. A komolyzene klasszikusai közül Bach zenéje áll hozzám legközelebb. Talán általuk éreztem készletét, hogy zenét is írjak.

Hogyan született a Sámántestvér című albuma?

■ A magyar és világirodalom számos olyan alkotással rendelkezik, melyek üzeneteivel tudok azonosulni. A megzenésí-

tésre kerülő szöveg kiválasztásának is ez az alapja. Egy-egy fellépésem repertoárjában megtalálható többek között Ady Endre, Robert Burns, Traven, John Masefield éppúgy, mint Kollár Zsuzsa, Vértes László vagy Béni István művei, melyekre zenét írtam. Ha meghallgatjuk a *Tizenhat tonna, Elfújta a szél* számokat, de bármely korábbi zenémet, napjainkban is aktuálisak, aktuálisabbak, mint valaha...

A *Sámántestvér* című album az elmúlt harmincöt évet tükrözi.

A mi korosztályunk még olvasó nemzedék. Traven *Halálhajó* című regényében találtam egy verset, ami nagyon megtetszett. Írtam hozzá zenét, s most bekerült ebbe az albumba. Vértes László: *Fél vegyes blues* című versére még a nyolcvanas években, a seregben írtam zenét, „Rigó” Nagy Ernő ötletéből a *Hóvége blues* dalt Béni István szövege alapján hangszereltem. Nagyon hálásak Burns és Masefield versei, melyeket Nagy László fordításából választottam.

Érdekelnek a misztikus, szakrális témák, melyhez a címadó dal zenéjeként Kollár Zsuzsa verse inspirált.

Végül egy instrumentális zene zárja a cd-t.

A lemez a Faktor stúdióban készült, Aczél Ferenc (ének, vokál, 12 húros gitár, hathúros akusztikus és elektromos gitár, bendzsó, szájharmonika és csörgő, illetve zenei szólók), Horváth Attila (baszuszusgitár), Simon Krisztián (dob) és Szögi Ödön (vokál) közreműködésével. A borító Ancsin Gábor munkája. Az album életem egyes korszakainak metszetét adja, kicsit talán azt is mutatva, hogyan változott illetve forrott ki a zenei stílusom.

Hogyan tovább?

■ Nagy öröm számomra, hogy elkészült ez az album, melynek születését nagy megszállottság kísérte, igazi csapatmunka volt! Szeretném a nagy közönségnek is bemutatni... hisz minden előadó vágya, hogy megmutatkozzék, hogy elmondjon valamit...

Acél Ferencet az immár hagyományossá vált LŐSZ Fesztiválon, Kertvárosi Napokon, jótékony célú programokon és közösségi összejöveteleken hallhatjuk.

Az albumot hallgatva a kiforrott zenei stílusnak és előadásmódnak köszönhetően, korosztálytól függetlenül nagy élményben lehet részünk.

Benák Katalin

Fotó: Ancsin Gábor

Aczél Ferenc közel harmincöt év zenei pályafutásának anyagát reprezentálja a *Sámántestvér* című megzenésített versek albuma.

A világ- és magyar irodalom szerzőinek műveire írt zenék életének egy-egy korszakát jelzik.

Egy saját útját járó zenesz pályafutásával ismerkedhetünk meg, aki autodidakta úton valósította meg önmagát.